

Cepimo se

O cepljenju proti COVID-19

19.4.2021

Ob osnovnih ukrepih, ki so postali naš vsakdan (vzdrževanje medosebne razdalje vsaj 2m, pravilno nošenje maske, skrb za higieno rok, zmanjševanje stikov in v primeru bolezni izolacija) je najpomembnejši način za obvladovanje epidemije cepljenje. S tem izkazujemo skrb zase in pomembno - **za vse okrog nas**.

Odkar so dobavljiva cepiva, v zdravstvenem domu Litija aktivno cepimo občane. S cepljenjem želimo zmanjšati število smrti, število hospitalizacij zaradi covid-19, preprečevati težak potek covid-19 in razbremeniti zdravstveni sistem. Cilj je **kolektivna imunost**, kar pomeni posredno zaščito pred nalezljivimi boleznimi, ki nastane, kadar je velik delež prebivalstva odporen na okužbo. S tem so pred okužbo zaščiteni tudi neimuni posamezniki. Takrat se v populaciji zaradi večjega dela zaščitenih posameznikov bolezni ne more več prenašati.

Trenutno uporabljamo dve vrsti cepiv z različnim mehanizmom delovanja:

- mRNK cepivo (proizvajalec Pfizer/BioNTech in Moderna)
- vektorsko cepivo (proizvajalec Astrazeneca)

Cepiva pripravijo odziv imunskega sistema. Če je cepljena oseba izpostavljena virusu, ga lahko njen naravni obrambni mehanizem prepozna in uniči.

mRNK cepiva vsebujejo le delček genskega zapisa virusa SARS-CoV-2, ki je neškodljiv. Naše celice s pomočjo tega zapisa proizvedejo **nenevaren** delček virusa, ki ga prepozna naš imunski sistem in proizvede protitelesa, ki nas ščitijo. Tako je telo pripravljeno za primer vstopa virusa in ga lahko takoj uniči. Vnešena mRNK **se ne zapiše v naš genski zapis** in se v kratkem času razgradi. Tehnologija nudi do 95% zaščito v 7 - 14 dni po drugem odmerku.

Vektorska cepiva vsebujejo za človeka nenevaren virus (vektor, npr. šimpanzi adenovirus), ki ne more povzročiti bolezni. Ta nosi genski zapis za delček virusa, ki ga podobno kot prej opisano cepivo pozroči proizvodnjo tega nenevarnega delčka na katerega se odzove naš imunski sistem s proizvodnjo zaščitnih protiteles. Cepivo nudi 60% zaščite po 21 dneh od prvega odmerka.

Po cepljenju pričakujemo nekaj neželenih učinkov, kot pri vseh ostalih cepivih. Najpogostejši so bolečina na mestu cepljenja, utrujenost, glavobol, povišana telesna temperatura.

So nizke do zmerne inenzitete in izginejo v nekaj dneh. Veliko prahu je dvignila povezava s strdki pri cepivu proizvajalca AstraZeneca. Do 22.3.2021 je bilo poročenih 62 primerov strdkov ven v možganih in 24 primerov venske tromboze ob sočasnem nizkem številu krvnih ploščic, med katerimi je bilo 18 smrtnih primerov. Do takrat je bilo s tem cepivom cepljenih okoli 25 milijonov ljudi. V primerjavi je to tveganje za strdke izrazito manjše kot pri osebah, ki jemljejo kontracepcijske tablete. Tveganje za tak hud zaplet je skupno tako: 0.000344%.

8.4.2021 je Evropska agencija za zdravila je po natančni preučitvi vseh primerov potrdila, da se cepivo enako uporablja naprej in je varno.

Kljub temu, da so cepiva bila razvita hitro in smo jih želeli uporabljati čim prej so morala čez točno določen in zelo strogo nadzorovan postopek razvoja in odobritve in so bila preizkušena na več deset tisoč prostovoljnih. Podatki o učinkovitosti in varnosti so verodostojni. Kažejo, da zaščita traja vsaj 6 mesecev in da ščitijo pred **novimi sevi**. Odsvetujejo se edino osebam z znano alergijo na katero od sestavin cepiva, **vsem ostalim** pa se priporočajo. Tudi osebam, ki so že prebolele bolezen in sicer 6 mesecev od bolezni (dobijo pa en odmerek).

V zdravstvenem domu cepimo po nacionalni strategiji, ki se redno nadgrajuje in spreminja, določa vrstni red in prednostne skupine. Prvi odmerek je dobilo več kot 4000 oseb. Odvisni smo od dobav proizvajalcev, zato se cepiva ne da izbirati, temveč je določen glede na dobavljivost in nacionalno strategijo. V želji, da epidemijo premagamo in dosežemo kolektivno imunost vljudno vabimo vse občane in občanke nad 16 let, da se prijavijo na cepljenje. To lahko storite preko izbranega zdravnika ali v cepilnem centru, preko centrale zdravstvenega doma – 01 8900 400.

Cepljenje temelji na dejstvu, da je mnogo težje preboleti COVID z vsemi potencialnimi zapleti, kot pa je samo tveganje za zaplete po cepljenju, ki so izjemno redki.

Kot zapisano v uvodu tako ravnamo družbeno odgovorno in ne skrbimo le zase temveč za širšo družbo in okolico, predvsem pa zaščitimo šibke in ogrožene skupine. Ob poplavi lažnih informacij in teorij zarote se poslužujte preverjenih virov (odlična nova spletna stran z vsemi aktualnimi in podrobnimi informacijami je www.cepimose.si). Ustvarjanje kolektivne imunosti je dolgotrajen postopek, zato tudi po cepljenju ne pozabimo na osnovne ukrepe vzdrževanja razdalje, nošenja maske in higijene rok, da bomo čim hitreje lahko virus premagali in se svobodno objeli.

Klemen Lipovšek, dr.med., spec. druž.med., vodja službe NMP, vodja Kriznega štaba

Jožefa Kežar, dr.med., spec. gin. in por., direktorica

Denis Kordež, dipl.zn., koordinator službe NMP, namestnik vodje Kriznega štaba

Jožica Petrič, d.m.s., pomočnica direktorice, koordinatorica cepljenja